

**Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах
зростаючого впливу технологій штучного інтелекту на
освітні процеси**

*Дроздова Вероніка Вячеславівна¹, Рудніцька Катерина Валеріївна²,
Росквас Ігор Анатолійович³*

Опубліковано	Секція	УДК
04.12.2023	Освіта/Педагогіка	378.14

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10257489>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Процеси інтеграції, відкритість громадськості до мультикультурних змін та стрімкий розвиток сучасних цифрових технологій впливають на розвиток системи вищої освіти. Посилення вимог до вивчення іноземних мов створює нові виклики щодо трансформації методик їх викладання. Таким чином, мета статті полягає у аналізі найпоширеніших інноваційних технологій, які використовуються у процесі викладання іноземних мов, та визначенні їхніх переваг та недоліків. Визначено, що іноземна мова відіграє важливу роль у формуванні професійних компетентностей здобувачів освіти і є надзвичайно важливою, особливо в контексті сучасної кризової ситуації та схвалення Верховною Радою законопроєкту про застосування англійської мови в Україні. Іноземна мова є основним чинником формування професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців. В ході дослідження було встановлено, що впровадження інновацій у процес викладання іноземних мов складається з двох аспектів: інформаційно-комунікаційного і комунікативно-діяльнісного. Відповідно, роль викладача поступово переосмислюється і трансформується: він вже є не просто носієм інформації щодо різних аспектів мови, а стає коучем, модератором та фасилітатором комунікації під час спільних видів діяльності із здобувачами освіти. До найпоширеніших інноваційних технологій у викладанні іноземної було віднесено метод проєктів, інтернет-технології для дистанційного навчання та інструменти на основі штучного інтелекту. Одним з найбільш перспективних інструментів для організації дистанційного навчання в Україні є платформа Moodle, оскільки вона пропонує численні безкоштовні рішення як для здобувачів освіти, так і для викладачів. У статті розглянуто основні інструменти на основі штучного інтелекту (ChatGPT, Opus.Pro, Stable Diffusion, Quizalize) та наведено їхні основні характеристики. Надано характеристику основних

¹ кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Хмельницький національний університет, 29000, Україна, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, <https://orcid.org/0000-0002-2367-8784>

² кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Хмельницький національний університет, 29000, Україна, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, <https://orcid.org/0000-0002-9644-8226>

³ кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Хмельницький національний університет, 29000, Україна, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, <https://orcid.org/0000-0002-8211-1841>

переваг предметно-мовного інтегрованого навчання (Content and Language Integrated Learning) як одного із інноваційних методів викладання іноземних мов. Отже, сучасний прогрес у сфері цифрових й інформаційно-комунікативних технологій несе з собою величезні можливості для вдосконалення процесу викладання іноземних мов. Впровадження інноваційних технологій, таких як чат-боти, системи штучного інтелекту та платформи для дистанційного навчання, сприяє зростанню ефективності навчання, розвитку критичного мислення у здобувачів освіти та підвищенню інтерактивності навчального процесу в цілому.

Ключові слова: викладання іноземних мов, вимоги сьогодення, інноваційні технології, професійний розвиток, технології штучного інтелекту.

Innovative technologies for teaching foreign languages under the conditions of the growing impact of artificial intelligence technologies on educational processes

Annotation. Processes of integration, public openness to multicultural changes, and the rapid development of modern digital technologies influence the higher education system's evolution. The increased demand for learning foreign languages creates new challenges for transforming language teaching methodologies. Thus, the article aims to analyze the most common innovative technologies used in foreign language teaching and determine their advantages and disadvantages. It is noted that a foreign language plays a crucial role in shaping the professional competencies of education seekers and is particularly important in the context of the current crisis and the approval by the Supreme Council of the draft law on the use of the English language in Ukraine. A foreign language is a key factor in forming the professional foreign language competence of future professionals. The research identifies that the implementation of innovations in foreign language teaching consists of two aspects: information communication and communicative activity. Accordingly, the role of the teacher is gradually reconsidered and transformed. The teacher is no longer just an information carrier on various language aspects but becomes a coach, moderator, and communication facilitator during joint activities with education seekers. Among the most widespread innovative technologies in foreign language teaching are project-based methods, internet technologies for distance learning, and tools based on artificial intelligence. One of the most promising tools for organizing distance learning in Ukraine is the Moodle platform, as it offers numerous free solutions for both education seekers and teachers. The article discusses key tools based on artificial intelligence (ChatGPT, Opus.Pro, Stable Diffusion, Quizalize) and provides their main characteristics. A characterization of the main advantages of Content and Language Integrated Learning (CLIL) as one of the innovative methods of foreign language teaching is also provided. Therefore, the contemporary progress in the field of digital and information-communication technologies brings enormous opportunities for improving the process of foreign language teaching. The implementation of innovative technologies, such as chatbots, artificial intelligence systems, and distance learning platforms, contributes to the effectiveness of learning, the development of critical thinking in education seekers, and the overall enhancement of the interactive learning process.

Keywords: teaching foreign languages, today's requirements, innovative technologies, professional development, artificial intelligence technologies.

Вступ

Потреби України та інших країн світу у висококваліфікованих фахівцях, здатних встановлювати ділові контакти та співпрацювати з іноземними партнерами, інтегровані у робочі навчальні програми закладів вищої освіти. Знання іноземної мови

на професійному рівні є не лише частиною культури конкретної нації, а й ключем до успіху та перспективної кар'єри для нинішніх здобувачів освіти.

У контексті гуманізації та гуманітаризації освіти, а також швидкого розвитку полікультурного суспільства, відбувається перегляд культурно-ціннісних орієнтирів у вищій освіті України. Ця ситуація вимагає пошуку нових освітніх парадигм і концепцій, розробки принципів та підходів до організації навчального процесу, а також застосування методів, форм і засобів навчання, включаючи технологічні інновації, для підвищення якості освіти.

Питання використання інноваційних технологій у процесі викладання іноземних мов було предметом досліджень широкого кола науковців. Так, Н. Зайцева у своїй праці зазначила, що інновації в освітньому середовищі та викладацькій діяльності мають як переваги, так і недоліки. Проте розширення методології інформування та представлення нового матеріалу і збагачення палітри форм контролю є беззаперечними позитивними змінами у викладанні іноземних мов [7].

У випадку використання інноваційних технологій у навчанні та викладанні іноземної мови належним чином, вони мають велику кількість переваг як для викладачів, так і для здобувачів освіти [3].

О. Хорошайло та С. Кочергіна розглянули основні аспекти використання технологій штучного інтелекту та їх вплив на підвищення якості викладання іноземної мови в умовах закладів вищої освіти. У висновку науковці підкреслили, що вплив штучного інтелекту на вищу освіту являє собою складний процес, але потенційні переваги великі. Оскільки освітня система продовжує свій розвиток, важливо максимально використовувати можливості штучного інтелекту та автоматизації, а також розв'язувати виклики, які вони створюють [16]. З цим погодилась І. Козубай, зазначивши, що штучний інтелект може служити інструментом для покращення навчального процесу, але викладачі залишаються центральними фігурами, які забезпечують ефективність та якість освіти [9].

Л. Никонорова з'ясувала, що проєктна діяльність здобувачів освіти зорієнтована на розкриття особистості, розвиток інтересу до освітньої діяльності, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей у процесі вирішення будь-якої проблеми. Головна мета цього методу сфокусована на отриманні здобувачами можливості самостійно здобувати знання, вирішуючи практичні завдання або проблеми, що передбачає інтеграцію знань з різних предметних галузей. У викладанні англійської мови метод проєктів дозволяє здобувачам використовувати мову в реальних ситуаціях повсякденного життя, а це сприяє кращому засвоєнню та закріпленню знань з іноземної мови [12].

Г. Олейнікова у своїй праці акцентувала увагу на тому, що вдосконалення цифрового підходу, розширення та підвищення ефективності навчального процесу за допомогою традиційних методик викладання і сучасних електронно-медійних ресурсів є одним з основних напрямів модернізації сучасної освіти. Вона проаналізувала моделі змішаного навчання у викладанні іноземної мови. Визначила, що у моделі змішаного навчання електронні та традиційні методи повинні діяти паралельно: кожному розділу або уроку, який вивчається на занятті, має відповідати блок завдань у електронному середовищі [13].

Г. Бондар та І. Нестеренко відзначили, що володіння іноземною мовою є ключовим фактором у розвитку професійної мобільності. Це також створює конкурентну перевагу у порівнянні з іншими майбутніми фахівцями. У подальшому професіонали, які володіють знаннями та навичками в конкретній сфері і здатні до міжкультурної комунікації, стають конкурентоспроможними в сучасних умовах і виявляють готовність

ефективно працювати на сучасному ринку праці. Таким чином, володіння іноземною мовою є важливою передумовою для досягнення професійної мобільності [2].

Відповідно, *метою даної статті* є дослідження впливу інноваційних технологій на процес викладання іноземних мов в умовах активного поширення штучного інтелекту.

Завдання статті наступні: (1) проаналізувати найпоширеніші інноваційні технології та інструменти, які активно використовуються у процесі викладання іноземних мов; (2) визначити їх вплив на розвиток мовних компетентностей здобувачів освіти; (3) розглянути переваги та виклики, пов'язані із застосуванням цих технологій в освіті.

Матеріали та методи. Для дослідження питання використання інноваційних технологій у процесі викладання іноземних мов було застосовано такий комплекс методів дослідження: теоретичні – аналіз наукових джерел, педагогічної літератури й навчально-методичних матеріалів і порівняння; емпіричні – узагальнення педагогічного досвіду. Завдяки методу аналізу було здійснено вивчення та систематизацію наукових підходів до використання інноваційних технологій у процесі викладання іноземних мов. Проведений аналіз наукових джерел та педагогічної літератури дозволив окреслити основні тенденції розвитку цього напрямку та ідентифікувати головні чинники, які визначають успішність впровадження інновацій у навчальний процес. За допомогою методу узагальнення було проведено систематизацію отриманих даних та сформульовано ключові аспекти використання інноваційних технологій у викладанні іноземних мов.

Результати

Роль іноземної мови у формуванні професійних компетентностей здобувачів освіти є надзвичайно важливою, особливо в контексті сучасної кризової ситуації та боротьби України за свою незалежність і територіальну цілісність. Іноземна мова виступає ефективним інструментом для представлення світові правдивої інформації про опір українського народу агресивній політиці окупанта, його звірства і жорстокість, а також важливість захисту і відновлення нашої держави. Знання іноземних мов є необхідним у розвитку міжнародних зв'язків для отримання підтримки України на світовому рівні, а також сприяє розвитку та відновленню економіки [8].

Поняттям, яке охоплює здатність професійно спілкуватися іноземними мовами, є професійна іншомовна компетентність. Вона включає такі компоненти, як мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний. Суть професійної іншомовної компетентності майбутнього фахівця полягає у високому рівні його володіння іноземною мовою, соціокультурними та професійними знаннями, вміннями і навичками. Це дозволяє ефективно використовувати мовні знання в залежності від ситуацій професійного спілкування [5].

Сучасна вища освіта є каналом професійної мобільності. Вона сприяє професійно-особистісному розвитку, формує компетентних фахівців, які мають професійну мобільність. Це досягається через створення конкретних педагогічних умов, що слугують основою для їх самореалізації в епоху постійного розвитку суспільства в складних соціальних, економічних і політичних обставинах.

Однією з ключових складових формування професійної мобільності є володіння іноземною мовою. Фахівці, які володіють глибокими знаннями та навичками у конкретній сфері і можуть ефективно міжкультурно взаємодіяти, стають висококонкурентоспроможними в умовах сучасного ринку праці. Таким чином, можна визначити, що знання іноземної мови слугує значущим кроком до досягнення професійної мобільності, яку можна розглядати як обов'язковий елемент успішного

виживання в сучасному суспільстві [2]. Важливим у вивченні іноземних мов на сьогоднішній день є використання інноваційних технологій.

На сьогодні термін «інновація» має понад 50 різних визначень. Проте, якщо розглядати його застосування у викладацькій діяльності, можна використовувати визначення з економічної перспективи: «діяльність вважається інноваційною, якщо новий продукт приносить більший економічний ефект, ніж попередній, забезпечуючи підвищення конкурентоспроможності суб'єкта». Враховуючи, що сполучення інформатики та педагогіки стало очевидним лише за останні 20 років, застосування інформаційних технологій під час занять з іноземної мови можна вважати інноваційним [7].

Інноваційні технології являють собою нескінченне джерело активності пізнавального процесу здобувачів освіти, сприяючи розвитку їхніх творчих здібностей, умінь та навичок, а також враховуючи їхні інтереси та інтелектуальні потреби. Інноваційний підхід до навчання є орієнтованим на динамічні зміни в навколишньому середовищі та базується на оригінальних методиках розвитку різних форм мислення, творчих здібностей і високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Інноваційні технології можна класифікувати наступним чином (рис. 1):

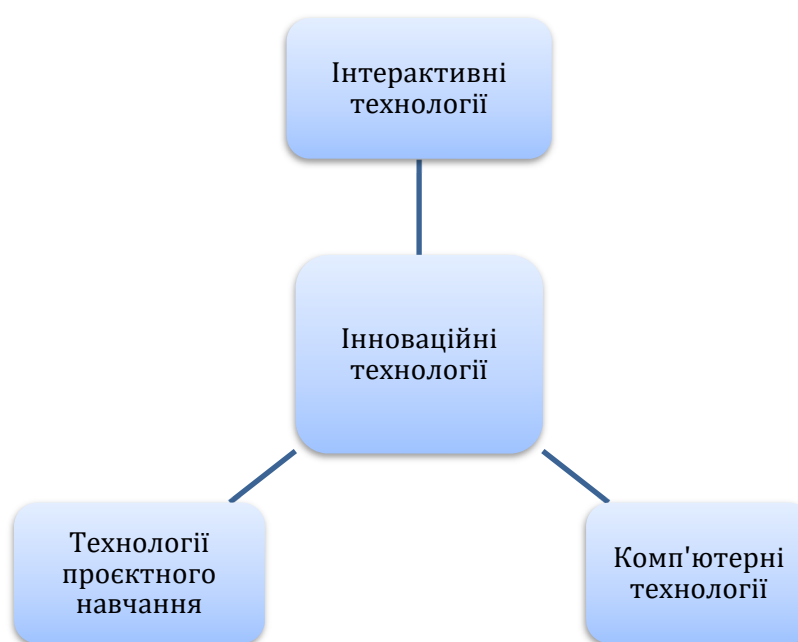

Рис. 1. Класифікація інноваційних технологій

Джерело: розроблено авторами на основі аналізу джерела [4].

Технології проєктного навчання є комплексним педагогічним методом, який сприяє:

- індивідуалізації навчання,
- розвитку самостійності у плануванні,
- організації та контролю навчальної діяльності.

Цей підхід передбачає високий рівень мотивації здобувачів освіти, оскільки ґрунтується на їхньому пізнавальному інтересі. Головною метою проєктної технології є розвиток логічного мислення, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, приймати незалежні рішення та вирішувати завдання, інтегруючи знання з різних галузей науки. Використання проєктних технологій також сприяє розвитку

прогнозування результатів власної діяльності. Однією з найвагоміших переваг цього методу є гарантований успіх, оскільки здобувачі освіти активно залучаються до вирішення конкретної задачі, обміну інформацією, творчого процесу та обговорення ідей, що визначається як результат проектної роботи [4].

Плануючи роботу над навчальним проектом з іноземної мови, викладачу важливо враховувати наступні ключові умови:

- тематика навчальних проектів може охоплювати як країну, мова якої вивчається, так і місце проживання здобувачів освіти, які виконують цю роботу;
- здобувачів варто спрямовувати на порівняльний аналіз і зіставлення подій та фактів з життя представників різних національностей і країн, а також розгляд підходів до вирішення всіляких проблем;
- формулювання проблеми для здобувачів має бути таким чином, щоб заохочувати їх використовувати автентичні джерела інформації;
- оформлення проекту повинно бути цікавим, таким що запам'ятовується;
- тематику проектів слід вибирати з урахуванням інтересів здобувачів освіти;
- здобувачів варто спонукати до залучення інформації з різних сфер знань і дисциплін [12, с. 219].

Загальновідомо, що навчання у закладах вищої освіти на даний момент відбувається переважно в онлайн-формі. Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України та введення режиму воєнного стану суттєво змінили ситуацію в усіх аспектах громадського життя. Ця ситуація також вплинула на систему вищої освіти. Умови воєнного стану поставили перед системою вищої освіти нові завдання, на які важливо реагувати для збереження її ролі в Україні та підвищення її внеску в соціально-економічний розвиток країни та її регіонів. На даний час, враховуючи вже наявний досвід у сфері дистанційного навчання, можна зазначити, що пандемія COVID-19 в Україні та введення воєнного стану відновили актуальність об'єднання освіти та цифрових технологій у короткі терміни. Дистанційне навчання стало ключовою відповіддю на сучасні виклики, які виникли перед здобувачами вищої освіти та викладачами. Основними ресурсами для викладання іноземних мов в умовах дистанційного навчання є:

- використання інтернету, електронних матеріалів та підручників, мультимедійних лекцій та відеопрезентацій;
- проведення уроків по відеозв'язку через платформи, такі як Skype та Zoom;
- листування у соціальних мережах (Telegram, Viber, WhatsApp) і за допомогою електронної пошти [4].

Найбільш застосовуваною платформою дистанційного навчання є Moodle, оскільки цей сервіс є доступним та безкоштовним. Науковцями було експериментально перевірено ефективність організації навчального процесу, зокрема самостійної роботи здобувачів освіти за допомогою платформи Moodle [14]. Цінність самостійної роботи виявляється у формуванні унікальних рис та характеристик кваліфікованого фахівця, стимулюванні пізнавальної активності та самостійності, а також розвитку навичок самоосвіти й саморозвитку. Проте без застосування нових підходів та додаткових організаційних заходів з моніторингу, самостійна робота здобувача освіти може обернутися рутинним виконанням завдань без чіткої мотивації. Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) – це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, також відоме як система управління навчанням (LMS), система управління курсами (CMS), віртуальне навчальне середовище (VLE) або просто платформа для навчання. Воно забезпечує викладачам, здобувачам та адміністраторам

широкий спектр інструментів для комп'ютеризованого навчання, включаючи дистанційне.

Простий і ефективний інтерфейс не вимагає спеціальних навичок для створення електронних навчально-методичних матеріалів. Значна увага приділяється безпеці інформації в навчальному середовищі, встановленню паролів, обробці форм даних, зберіганню інформації, формуванню і підтримці в актуальному стані облікових записів користувачів, а також створенню контингентів академічних груп, що дозволяє викладачам записувати студентів на свої курси цілими групами.

Використання Moodle для вивчення іноземних мов має численні переваги для здобувачів освіти. Серед них можна виділити:

- доступність навчання у будь-який час,
- можливість отримання необхідних навчальних матеріалів у сучасному електронному форматі безпосередньо з навчального середовища,
- об'єктивна і незалежна від викладача система оцінювання знань за допомогою електронних тестів,
- розвиток творчого та інтелектуального потенціалу здобувачів освіти через самоорганізацію,
- співпраця з колегами-одногрупниками,
- участь у дискусіях,
- розміщення власних файлів на платформі,
- взаємодія у форумах та чатах [10].

Використання платформи має численні переваги і для викладачів, зокрема:

- гнучкий графік, оскільки аудиторні заняття мінімізовані або взагалі відсутні,
- можливість автоматизації системи оцінювання,
- використання сучасних мультимедійних технологій у навчальних матеріалах,
- можливість синхронного та асинхронного спілкування із здобувачами освіти.

У виборі моделей дистанційного навчання для викладання іноземної мови рекомендовано розглядати два основних типи: традиційно-дистанційне та електронно-дистанційне навчання. Традиційно-дистанційне навчання характеризується асинхронністю у часі, постачанням навчального матеріалу через пошту та інші засоби передачі інформації. З іншого боку, електронно-дистанційне навчання може відбуватися асинхронно та синхронно, з використанням інформаційно-комунікативних технологій для забезпечення зв'язку між викладачем і здобувачами освіти, а також обміну навчальним матеріалом.

Такі моделі мають свої переваги та недоліки (рис. 2).

У дистанційному навчанні інструменти відіграють основну роль, оскільки заняття відбуваються віддалено, а не в аудиторіях. Тут під інструментами розуміються засоби, застосунки, програми або сервіси, що використовуються для забезпечення певної взаємодії. Ключовим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання повинна бути відповідність методичним цілям, тобто те, наскільки конкретний сервіс чи ресурс сприяє досягненню очікуваних результатів навчання у дистанційному форматі. Під час вибору інструментів для курсу слід звертати увагу на два головних фактори, які можуть суттєво впливати на результати навчання: швидкість інтернет-з'єднання та гнучкість у часі. Урахування цих аспектів допоможе забезпечити рівний доступ до навчання для всіх учасників.

Переваги	Недоліки
соціальна рівноправність прозорість мобільність оперативність раціональність модульність гнучкість інтерактивність можливість для саморозвитку	відсутність достатньої швидкості інтернету неповне покриття бездротовим інтернетом територій негативний вплив на психологічний стан через відсутність особистого контакту у процесі навчання недостатній рівень знань суб'єктів навчального процесу у галузі електронних засобів низький рівень можливостей контролю над рівнем самостійності під час виконання завдань

Рис. 2. Переваги та недоліки моделей дистанційного навчання

Джерело: власна розробка автора.

Цифрові інструменти в освітньому процесі використовуються для:

- підготовки до вивчення нового матеріалу;
- подання нової інформації;
- тренування;
- виконання завдань;
- перевірки знань;
- рефлексії;
- комунікації між учасниками [15].

Протягом тривалого періоду відзначається значне збільшення інтересу до вивчення англійської мови, що в значній мірі стимулюється доступом до інтернету. З іншого боку, понад 80% інформації, яка присутня в інтернеті, викладена англійською мовою. Викладачі закладів вищої освіти, які цікавляться своєю науково-педагогічною діяльністю, постійно знаходяться у творчому пошуку, враховуючи вимоги сучасності і актуалізуючи питання щодо розвитку навичок та умінь використання безмежних можливостей інноваційних технологій [6].

Цифрові інструменти, які впроваджуються в освітній процес викладання іноземних мов можна розподілити за наступними групами (табл. 1).

*Таблиця 1***Групи цифрових інструментів для викладання іноземних мов**

Інструмент	Характеристика
1. Додатки для створення тестів	
Quizizz	Платформа, призначена для створення англійських вікторин на різноманітні теми. Викладач генерує вікторину на власному комп'ютері, і здобувачі освіти можуть приєднатися до неї як в аудиторії, так і віддалено, використовуючи свої смартфони.
Flipgrid	Цей додаток використовується для оцінювання здобувачів освіти через відеоролики, в яких їх просять створити короткі резюме за форматом 3-

	2-1 – 3 факти, які вони пам'ятають, 2 питання, які вони мають, і одна річ, яка їм здалася цікавою.
EdPuzzle	Цей сервіс дозволяє створювати відеофрагменти з текстовими коментарями, питаннями або завданнями. На основі одного відео можна створити інтерактивну вікторину з відкритими питаннями або кількома варіантами відповідей.
Google Форми	Це вебсайт, який використовується для створення тестів, кросвордів, опитувань і діалогових тренажерів.
<i>2. Програми для створення інфографіки і презентацій</i>	
Creately, Canva	Цей інструмент дозволяє створювати інфографіку та яскраві діаграми, спрощуючи сприйняття великої кількості інформації здобувачами освіти. Окрім того, ця програма може бути використана для розробки презентацій.
Piktochart	Цей інструмент сприяє створенню стильної інфографіки за допомогою декількох готових шаблонів.
PearDeck	Інструмент використовується для створення інтерактивних презентацій, де слайди включають в себе зображення, текст і відеоконтент. Цей інструмент дозволяє викладачу взаємодіяти з аудиторією під час активного заняття, створюючи завдання під час демонстрації презентації. Учасники можуть приєднатися до презентації через свої облікові записи Google.
<i>3. Онлайн-інструменти для створення ігрових вправ</i>	
Kahoot	Це освітня платформа, яка включає ігрові елементи та складається з серії питань із кількома варіантами відповідей. Кількість та формат питань залежать від автора, а в ігри можна включати відео, зображення та діаграми.
ScatterShee	Це інтерактивна онлайн-діяльність, що нагадує аркуш, де слова з певної теми розкидані хаотично. Викладач описує слова англійською, і слухачі намагаються їх відгадати. Пізніше здобувачам пропонується самостійно описувати і вгадувати слова, що сприяє розвитку комунікативних навичок.
LearningApps	Сервіс, який допомагає створювати навчальні ігри та вправи, а також використовувати готові шаблони для створення власних.
Wordwall	Платформа, де викладач може створювати інтерактивні завдання на різні теми.

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [11].

Не менш поширеними у викладанні іноземних мов є інтерактивні дошки. Так, при підготовці до вивчення нового матеріалу на онлайн-дошках, таких як <http://padlet.com/>,

<https://jamboard.google.com/>, <https://miro.com/app/>, можна розміщувати попередньо підготовлені матеріали, наприклад, тексти, зображення, відео, аудіо, а також робити записи, використовуючи друк тексту або створюючи малюнки. Окрім того, зазвичай у сервісах онлайн-дошок є можливість використовувати додаткові інструменти для побудови різних фігур та готові шаблони організаційних діаграм (карти понять, мозковий штурм, алгоритми тощо). За допомогою дошки можна організовувати спільну роботу, зокрема під час синхронних онлайн-занять. Здобувачі освіти можуть робити записи на дошці одночасно або по черзі. Перевагою онлайн-дошки є те, що всі записи можна зберігати і надавати для відсутніх на занятті.

Для представлення нової інформації ефективним є використання карт знань – це комплекс діаграм і схем, що наочно демонструють взаємозв'язок ідей та тез, які пов'язані між собою і об'єднані загальною концепцією. Зручність та можливість легко та наочно структурувати ідеї, думки та знання роблять карти знань важливим інструментом. В результаті створення карт знань можна отримати фіксацію всіх ідей, структурування великого обсягу інформації та візуалізацію для кращого сприйняття матеріалу здобувачами освіти, а також підвищену швидкість сприйняття та запам'ятовування. Сервіс <https://www.mindmeister.com/> пропонує стандартні шаблони (близько 60 штук) і можливість завантажувати свої зображення або фони. Готовою картою легко поділитися з колегами, надавши їм вибіркове право [13].

Сервіс <https://www.thinglink.com/> є беззаперечним лідером у представленні нової інформації. Цей сервіс використовується для створення дидактичних матеріалів і надає можливість додавати інтерактивні мітки на зображення (текст, посилання на інші ресурси, картинки, відео, музику, тести тощо), які стають видимими при наведенні курсору.

За допомогою цього сервісу можна створювати:

- електронні дидактичні матеріали для занять,
- технологічні схеми для виконання завдань,
- мультимедійні конспекти лекцій,
- інтерактивні блок-схеми будови механізмів або пристроїв,
- тематичні збірники ресурсів в інтернеті,
- медіа-колекції,
- маршрутні карти,
- інтерактивні плакати за проектами певної тематики,
- інтелектуальні карти для мозкового штурму,
- інтерактивні відео,
- інтерактивні карти для навчання та багато іншого.

Сервіс <https://www.liveworksheets.com/> дозволяє удосконалювати робочі матеріали, що були створені у форматах docx, pdf, jpg і png, перетворюючи звичайні сторінки в інтерактивний матеріал для тренування та перевірки знань. Цей сервіс надає можливість створювати робочі аркуші, в яких можуть бути вбудовані звуки, відео, мовленнєві вправи, що здобувачі виконують, використовуючи мікрофон, а також завдання, такі як перетягування, об'єднання стрілками, множинний вибір. Здобувачі освіти мають можливість виконувати завдання онлайн та надсилати свої відповіді викладачеві.

Сервіс Quizlet – інтерактивний інструмент для вивчення нових слів та їх довготривалого запам'ятовування, особливо корисний при вивченні іноземних мов. Сервіс передбачає створення та використання флеш-карток і навчальних ігор у різних категоріях. Різноманітні режими, такі як «Картки», «Заучування», «Письмо», «Правопис» та «Тест», дозволяють вивчати лексичні одиниці різними способами, забезпечуючи

ефективний процес навчання. Quizlet також дозволяє користувачам об'єднуватися в групи, обмінюватися наборами та створювати папки із власними файлами, що робить його високофункціональним інструментом для ефективного вивчення іноземної мови.

Впровадження цифрових технологій в освітній процес є однією з ключових тенденцій розвитку освіти. Пріоритет цих інструментів полягає в їхній здатності допомагати більш доступно пояснювати складні теми та ілюструвати цікаві приклади на заняттях з іноземної мови. Однак важливо відзначити, що ці інструменти не замінять суть викладання – вони лише підвищують його якість, забезпечуючи йому сучасність та актуальність. Окрім того, вони роблять навчання більш захопливим та креативним, що допомагає ефективнішому засвоєнню матеріалу здобувачами освіти і, в результаті, сприяє значному підвищенню рівня їхніх знань з іноземної мови [11].

Кожен викладач має можливість організувати навчальний процес, користуючись мобільними пристроями, комп'ютером або ноутбуком та підключенням до інтернету за допомогою бездротової мережі або кабелю.

Для успішної інтеграції сучасних технологій важливими є наступні аспекти (рис. 3):

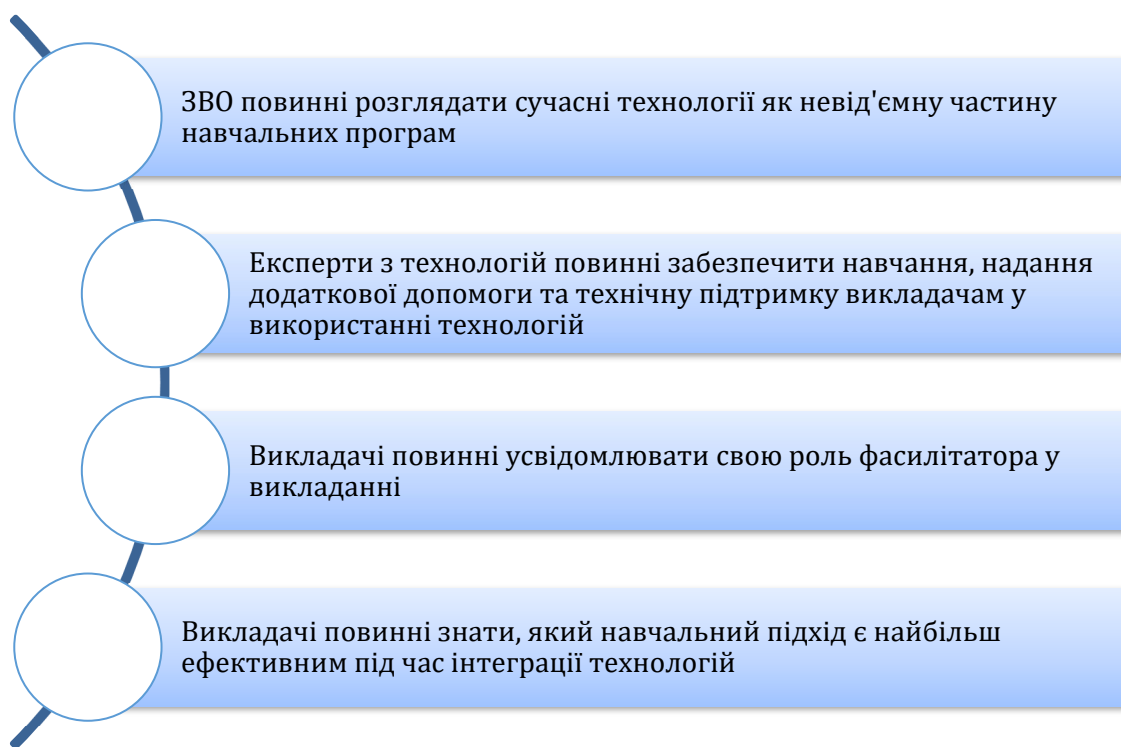

Рис. 3. Основні аспекти успішної інтеграції сучасних технологій в освітній процес вивчення іноземних мов

Джерело: розроблено авторами на основі аналізу джерела [3].

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є корисним інструментом, який робить процес навчання та викладання більш динамічним і ефективним. Однозначною ціллю впровадження ІКТ є формування в особистості сучасної інформаційної культури, що означає здатність володіння навичками використання електронних та цифрових засобів. Такий індивід готовий до життя в інформаційному суспільстві. Однак важливо враховувати суттєву роль викладача як провідного фахівця в навчанні та керівництві [3].

Використання штучного інтелекту в педагогіці є ключовим етапом у розвитку сучасної освіти. Останні 10 років визначаються стрімким розвитком технологій і їх

впливом на всі сфери життя, включаючи освіту. Широке використання штучного інтелекту поступово трансформує освітнє середовище, а педагогічні інновації у цьому контексті слугують інструментом для поліпшення якості української освіти. Використання штучного інтелекту в освіті дозволяє відмовитися від стандартного, універсального підходу до навчання і перейти до індивідуалізованого навчання. Алгоритми та інтелектуальні системи аналізують потреби та можливості кожного студента, створюють персоналізовані завдання та матеріали. Це не лише спрощує процес навчання, але й дозволяє викладачам краще розуміти індивідуальні особливості здобувачів освіти. Педагогічна інновація, яка базується на використанні штучного інтелекту, сприяє створенню сприятливого середовища, де кожен може розвивати свої здібності найбільш ефективним способом.

Найбільш поширеними інструментами та додатками штучного інтелекту у викладанні іноземних мов є наступні (табл. 2):

Таблиця 2

Найпоширеніші інструменти ШІ у викладанні іноземних мов у ЗВО

Інструмент	Характеристика
ChatGPT	Універсальний чат-бот із штучним інтелектом, доступний для викладачів англійської мови. Може допомогти в таких процесах, як написання листів електронної пошти, проведення досліджень та надання пропозицій щодо вдосконалення матеріалів навчального курсу. Цей інтелектуальний інструмент також готовий надати підтримку здобувачам освіти у виконанні домашніх завдань. Програма дозволяє створювати інтерактивні вправи та завдання для здобувачів, спрямовані на тренування навичок у говорінні, аудіюванні, читанні та письмі.
Opus.Pro	Технологія штучного інтелекту Opus Clip, в рамках системи Opus.Pro, здатна автоматично визначати найкращі частини тривалого відео для подальшого вирізання та редагування. Це значно полегшує процес створення коротких кліпів, які можна використовувати на заняттях або в якості домашніх завдань. Це також чудовий інструмент для викладачів, які хочуть використати невелику частину відео, яке вони знайшли від іншого автора.
Stable Diffusion	Це інноваційний продукт, який дозволяє створювати фотореалістичні зображення за один клік. Замість трудомісткого пошуку ідеального зображення в Google Images, можна швидко отримати потрібне зображення за кілька секунд завдяки Stable Diffusion. Це особливо корисно, якщо викладачу потрібно швидко втілити якісь ідеї у життя, такі як зображення вибуху вулкана чи інші концепції для занять.
Quizalize	Це платформа, яка дозволяє створювати тести за лічені секунди за допомогою штучного інтелекту. Використовуючи потужність ШІ та ChatGPT, Quizalize дозволяє ефективно створювати тести, заощадивши значну кількість часу. Платформа пропонує миттєвий банк запитань і дозволяє викладачу легко вибирати найкращі питання для заняття.
Duolingo	Це популярний мобільний додаток та вебсервіс для вивчення мов. Програма пропонує різноманітні вправи, ігри та тести, що дозволяють користувачам вивчати нові слова та граматичні структури. Вона також використовує голосове введення та

	систему миттєвого виправлення помилок, що полегшує процес вивчення. Доступна на платформах iOS та Android.
RosettaStone	Це платний мобільний додаток, який використовує методику «занурення» в мову. Програма пропонує інтерактивні уроки, віртуальні вправи, використання зображень та звуків для навчання, а також відсутність перекладів для покращення навичок в контексті.
Memrise	Це безкоштовний мобільний додаток, який спеціалізується на використанні флеш-карток для запам'ятовування слів. Також дозволяє створювати та ділитися користувачам власними навчальними матеріалами.
Lingodeer	Це мобільний додаток, який пропонує граматичні уроки та вправи в ігровому форматі. Програма надає аудіо- та відеоматеріали для поліпшення навичок слухання та вимови, а також використовує систему винагород для мотивації користувачів.
Busuu	Це вебсервіс, який є безкоштовним та надає можливість підписки і пропонує інтерактивні уроки та вправи для вивчення граматики та лексики. Busuu дозволяє вивчати мови з носіями мови через чат та надає реальні мовленнєві завдання для поліпшення комунікаційних навичок.

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [16].

Ці платформи поєднують навчання й використання інноваційних методів і технологій штучного інтелекту. Вони відкривають численні можливості для вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти, забезпечуючи індивідуалізований підхід до навчання. Прості ігри, інтерактивні завдання та чат-боти роблять процес навчання цікавим та ефективним. Завдяки технологіям штучного інтелекту, додатки адаптуються до потреб здобувачів освіти, реалізуючи ідею доступного та інноваційного вивчення англійської мови та сприяючи їхньому досягненню високих результатів у навчанні.

Існує також декілька інструментів на основі ШІ для здобувачів освіти, які пропонують перевірку орфографії та граматики певного тексту. Одним із таких інструментів є Grammarly (www.grammarly.com). Цей сервіс надає лінгвістичні рекомендації та адаптує текст відповідно до заданих параметрів, таких як:

- цільова група (читач),
- рівень офіційності (неофіційний, нейтральний, формальний),
- сфера (академічний, діловий, загальний, електронна пошта, випадковий, творчий),
- тон (нейтральний, впевнений, радісний, оптимістичний, дружній, терміновий, аналітичний, шанобливий),
- намір (інформувати, описати, переконати, розповісти історію) [16].

Під час впровадження інструментів ШІ в освітній процес важливо гарантувати їх етичне використання, яке не призводить до заміщення викладачів і не порушує граматичних правил. Залишаючись в курсі новітніх інструментів навчання на основі штучного інтелекту та віртуальної реальності, викладачі можуть готуватися до майбутнього використання ШІ у викладанні іноземних мов та надавати здобувачам освіти захоплюючий та індивідуалізований навчальний досвід. Важливо урівноважити використання штучного інтелекту та ролі викладачів у навчальному процесі. Викладачі відіграють ключову роль у розвитку критичного мислення, творчості та соціальних навичок здобувачів освіти. Їм слід використовувати технології штучного інтелекту як

інструмент для покращення процесу навчання, зберігаючи при цьому значення міжособистісної взаємодії та культурного контексту [9].

Одним із інноваційних підходів до викладання іноземних мов є предметно-мовне інтегроване навчання або CLIL (Content and Language Integrated Learning). А. Бойко, розглянувши даний підхід у контексті використання мистецького контенту під час вивчення іноземних мов, виокремила наступні переваги його використання:

- постійний фокус здобувачів освіти на пізнанні мистецтва, міжкультурній комунікації та формуванні гнучких навичок;
- ефективна взаємодія між учасниками освітнього процесу, висловлення власних думок здобувачами освіти іноземною мовою, що сприяє вирішенню реальних комунікативних ситуацій;
- розподілення ролей у групі, уміння аргументувати власну точку зору, творче самовираження;
- підвищення мотивації до вивчення іноземних мов;
- розуміння мови як засобу досягнення різноманітних цілей та креативне використання знань з інших навчальних предметів [1].

В процесі вивчення іноземної мови здобувачі вищої освіти мають безліч можливостей використовувати найбільш передові засоби для вираження своїх ідей під час виконання індивідуальних або групових творчих завдань, пов'язаних із темами курсу.

Інновації в освіті та методиках викладання мають як позитивні, так і негативні аспекти. Однак розширення методів інформування та представлення нового матеріалу, а також різноманітність методів контролю є безперечними позитивними змінами у викладанні іноземних мов. Перетворення методів навчання та викладання іноземних мов відповідно до сучасних умов дозволяє одночасно використовувати вигоди традиційних та інноваційних підходів: стабільної базової основи та високотехнологічних можливостей. Ця стратегія є ключем до ефективного та цікавого вивчення мов, готуючи здобувачів освіти до вільного й безперешкодного спілкування в міжнародному середовищі.

Сучасні заняття з іноземної мови – це вже не лише заняття в аудиторії з підручником і викладачем. Це стало інтерактивним, інноваційним і захопливим процесом, що використовує передові методи та технології для досягнення відмінних результатів у навчанні, спрямованим на розвиток мовленнєвих навичок та спілкування в сучасному світі.

Висновки

Знання іноземної мови на високому рівні є не лише частиною культури конкретної нації, а й ключем до успіху та перспективної кар'єри для нинішніх здобувачів освіти. Традиційні підходи, такі як викладання граматики і вивчення лексики, є надійною основою для формування основних лінгвістичних знань. Інноваційні методи, серед яких застосування інтерактивних додатків, віртуальних ігор та штучного інтелекту, доповнюють традиційний підхід, надаючи студентам захоплюючі та цікаві заняття. Використання мультимедійних ресурсів, відеолекцій та спільних онлайн-проектів сприяє розвитку комунікаційних навичок шляхом створення реальних ситуацій для практики мовлення. Ця інтеграція традиційного та інноваційного навчання максимізує ефективність навчального процесу, дозволяючи здобувачам освіти засвоювати знання різноманітними та захопливими способами, які відповідають їхнім індивідуальним інтересам.

Використання інноваційних технологій є значущим та ефективним методом покращення мовних компетентностей здобувачів освіти. Дані технології відкривають

можливості використання різноманітних навчальних засобів для вивчення мови, які можуть бути налаштовані під особисті потреби та забезпечувати взаємодію. Варто зазначити, що інтеграція технологій повинна відбуватися з урахуванням збереження ключових аспектів міжособистісної взаємодії та культурного контексту.

В ході дослідження з'ясовано, що використання систем штучного інтелекту, цифрових інструментів, різних інформаційних платформ вносить суттєві поліпшення у навчальний процес, роблячи його персоналізованим. Проте важливо зберігати баланс між використанням інноваційних технологій та роллю викладачів у навчальному процесі. Викладачі відіграють помітну роль у розвитку критичного мислення, творчості та соціальних навичок здобувачів вищої освіти. Необхідно, щоб вони використовували різні інноваційні технології як інструмент для поліпшення процесу навчання, одночасно зберігаючи значення міжособистісної взаємодії.

Перспективами подальших досліджень може бути глибоке вивчення впливу конкретних технологій штучного інтелекту на різні аспекти викладання іноземних мов.

Список використаних джерел

1. Бойко А. Е. Формування гнучких навичок учнів засобами інтеграції англійської мови і мистецтва в гуртках. *Мистецтво та освіта*. 2023. № 3 (109). С. 48–53. DOI: [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2023-3\(109\)-48-53](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2023-3(109)-48-53) (дата звернення: 16.11.2023).
2. Бондар Г., Нестеренко І. Роль іноземної мови у формуванні професійної мобільності в підготовці майбутніх фахівців у немовних ЗВО. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2021. № 1. С. 164–170. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.1.2021.228835> (дата звернення: 16.11.2023).
3. Дроздова В. В. Використання сучасних технологій у навчанні та викладанні іноземної мови (на прикладі ІКТ). *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2019. № 1 (44). С. 63–67. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2019.44.63-66> (дата звернення: 16.11.2023).
4. Дроздова В. В., Рогульська О. О., Рудніцька К. В. Особливості використання проектних технологій у процесі дистанційного навчання іноземної мови в ЗВО. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2021. № 1 (48). С. 127–132. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.127-132> (дата звернення: 16.11.2023).
5. Дроздова В. В., Рудніцька К. В. Структура професійної іншомовної компетентності майбутнього фахівця. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2021. № 2 (49). С. 51–57. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.51-56> (дата звернення: 16.11.2023).
6. Жила Г. В. Цифрові технології і викладання іноземних мов. *Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії* : матеріали міжнародної наукової конференції (м. Суми, 22 травня 2020 р.). Суми, 2020. С. 52–53. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/23277/1/Стаття_Жила_Г.В._Конференція_22.05.2020_128-495-РВ-сторінки-1-7%2C50-54-сторінки-1-7%2C11-12.pdf (дата звернення: 16.11.2023).
7. Зайцева Н. В. Інноваційні технології у викладанні іноземних мов. *Інновації в професійній діяльності педагога: проблеми, теорія, практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17–18 жовтня 2019 р.). Одеса, 2019. С. 30–32. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/8644/1/Zaitseva%20N.V.%20Thesis%20Odessa%202019.pdf> (дата звернення: 16.11.2023).
8. Когут Т. Значення іноземних мов у підготовці фахового молодшого бакалавра в умовах сьогодення. *Актуальні проблеми та стратегії розвитку підприємництва*,

- торгівлі і маркетингу в умовах сучасного ринку* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Тернопіль, 8 червня 2022 р.). Тернопіль, 2022. С. 23–24. URL: https://content.e-schools.info/tkhttp/library/Збірник_IV_Всеукраїнської_науково-практичної_інтернет-конференції_АКТУАЛЬНІ_ПРОБЛЕМИ_ТА_СТРАТЕГІЇ_РОЗВИТКУ_ПІДПРИЄМНИЦТВ_А_ТОРГІВЛІ_2022.pdf#page=21 (дата звернення: 16.11.2023).
9. Козубай І. Комплексний аналіз впливу штучного інтелекту на викладання та вивчення іноземних мов. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 1 (63). С. 210–214. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-1-32> (дата звернення: 16.11.2023).
 10. Кудлай О. І. Упровадження системи Moodle в навчальний процес як ефективний засіб вивчення іноземних мов. *Гуманітарний часопис*. 2019. № 2. С. 84–93. DOI: <https://doi.org/10.32620/gch.2019.2.09> (дата звернення: 16.11.2023).
 11. Нежива О. Сучасні цифрові інструменти для викладання іноземної мови. *Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії* : збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. С. 159–161. URL: https://cusu.edu.ua/images/conferences/2022/BOOK_OF_ABSTRACTS_2022.pdf#page=159 (дата звернення: 16.11.2023).
 12. Никонорова Л. Інноваційні технології в освіті: метод проєктів у вивченні іноземних мов. *Інноватика у вихованні*. 2020. № 2 (11). С. 216–222. DOI: <https://doi.org/10.35619/iiv.v2i11.206> (дата звернення: 16.11.2023).
 13. Олейнікова Г. Особливості викладання іноземної мови у форматі змішаного навчання. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2022. № 58. С. 109–119. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/569> (дата звернення: 16.11.2023).
 14. Рудніцька К. В., Дроздова В. В. Організація самостійної роботи студентів засобами MOODLE в процесі навчання іноземної мови. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. № 63 (1). С. 218–229. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v63i1.1941> (дата звернення: 16.11.2023).
 15. Рогульська О., Рудніцька К., Дроздова В. Використання цифрових онлайн інструментів для ефективного реалізації дистанційного навчання. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 1. С. 161–169. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.2.25> (дата звернення: 16.11.2023).
 16. Хорошайло О. С., Кочергіна С. С. Використання штучного інтелекту для підвищення якості викладання іноземних мов у вищому закладі освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2023. № 93. С. 123–127. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.93.25> (дата звернення: 16.11.2023).